

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 2 Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Vo vyučovacom procese vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je nutné na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť využiť predovšetkým **motivačné metódy**, ako je motivačné rozprávanie (citové približovanie obsahu učenia) motivačný rozhovor, motivačný problém (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), motivačná demonštrácia. Pri vytváraní nových poznatkov a zručností je potrebné využívať **expozičné metódy**, predovšetkým

- rozprávanie,
- vysvetľovanie,
- rozhovor,
- beseda.

Významné miesto majú **problémové úlohy**, ku ktorým patrí **heuristická metóda** (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a **projektová metóda** (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma).

Projektové vyučovanie je efektívny spôsob výučby, pri ktorom môžeme využívať niektoré progresívne didaktické metódy ako je problémové vyučovanie, kooperatívne vyučovanie, diskusia. Samotná realizácia projektovej formy vyučovania na hodinách nie je pevne stanovená a preto ani neobmedzuje učiteľa v jeho tvorivosti a spôsoboch realizácie vyučovacej hodiny. Zdrojom nadobúdania a rozvíjania vedomostí žiakov pri projektovej metóde vyučovania je riešenie projektov a praktických pracovných úloh.

Projekt má 4 základné kroky:

1. Zámer – samotný podnet a spracovanie
2. Plánovanie – vytýčenie základných tém a okruhov, určenie činností, rozdelenie úloh skupinám, alebo jednotlivcom, časový plán
3. Uskutočnenie – vlastné riešenie projektovej úlohy, návrh alternatív, výber najvhodnejšej alternatívy. Ide o samostatnú tvorivú činnosť žiakov, učiteľ vystupuje len ako pomocník, oponent.
4. Hodnotenie – orientuje sa hlavne na detské hodnotenie priebehu celého projektu, prezentáciu jej výsledkov, hodnotenie práce zo strany učiteľa

Na realizáciu cieľov vyučovania vo vzdelávacej oblasti Jazyk a komunikácia je dôležité klásť dôraz na **praktické aktivity – práca s knihou, textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v texte, vyhľadávanie triedenie, využívanie podstatných informácií, samostatné učenie prostredníctvom IKT).

Z **aktivizujúcich metód** je vhodná

- **diskusia** (vzájomná výmena názorov, argumentovanie,

- **inscenačná metóda** (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie),
- **didaktické hry**
- **kooperatívne vyučovanie** - forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania:

- metódy opakovania a precvičovania - ústne, písomne, opakovanie s využitím učebnice, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje **vyučovacia hodina** základného, fixačného, motivačného, expozičného, aplikačného alebo diagnostického typu. Exkurziu volí učiteľ na základe dostupnosti, podmienok školy alebo možností regiónu.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 2 Vzdelávacia oblasť: Človek a príroda

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem som prihliadala na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov.

Z *organizačných foriem* uplatňujeme:

1. *Vyučovaciu hodinu* (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu).

2. *Praktické aktivity*

3. *Exkurzia* podľa podmienok školy

Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť využijeme:

1. **Motivačné metódy**, ako je **motivačné rozprávanie** (citové približovanie obsahu učenia), **motivačný rozhovor** (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), **motivačný problém** (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), **motivačnú demonštráciu** (vzbudenie záujmu pomocou, ukážky).
2. **Expozičné metódy** pri vytváraní nových poznatkov a zručností, ako je **rozprávanie** (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), **vysvetľovanie** (logické systematické sprostredkovanie učiva), **rozhovor** (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), **beseda** (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom), **demonštračná metóda** (demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín), **pozorovanie** (cieľené systematické vnímanie objektov a procesov), **manipulácia s predmetmi** (praktické činnosti, experimentovanie, pokusy, didaktická hra), **inštruktáž** (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k chápaniu slovnému a písomnému návodu).
3. **Aktivizujúce metódy - diskusia** (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), **situačná metóda** (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov), **inscenačná metóda** (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie), **didaktické hry** (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), **kooperatívne vyučovanie** (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny).
4. **Problémové metódy**, učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení
5. **Projektová metóda** (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu).

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 2 Vzdelávacia oblasť: Človek a spoločnosť

Vo vyučovacom procese vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť je nutné na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť využiť predovšetkým **motivačné metódy**, ako je motivačné rozprávanie (citové približovanie obsahu učenia) motivačný rozhovor, motivačný problém (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), motivačná demonštrácia. Pri vytváraní nových poznatkov a zručností je potrebné využívať **expozičné metódy**, predovšetkým

- rozprávanie,
- vysvetľovanie,
- rozhovor,
- beseda.

Významné miesto majú **problémové úlohy**, ku ktorým patrí **heuristická metóda** (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a **projektová metóda** (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma).

Projektové vyučovanie je efektívny spôsob výučby, pri ktorom môžeme využívať niektoré progresívne didaktické metódy ako je problémové vyučovanie, kooperatívne vyučovanie, diskusia. Samotná realizácia projektovej formy vyučovania na hodinách nie je pevne stanovená a preto ani neobmedzuje učiteľa v jeho tvorivosti a spôsoboch realizácie vyučovacej hodiny. Zdrojom nadobúdania a rozvíjania vedomostí žiakov pri projektovej metóde vyučovania je riešenie projektov a praktických pracovných úloh.

Projekt má 4 základné kroky:

1. Zámer – samotný podnet a spracovanie
2. Plánovanie – vytýčenie základných tém a okruhov, určenie činností, rozdelenie úloh skupinám, alebo jednotlivcom, časový plán
3. Uskutočnenie – vlastné riešenie projektovej úlohy, návrh alternatív, výber najvhodnejšej alternatívy. Ide o samostatnú tvorivú činnosť žiakov, učiteľ vystupuje len ako pomocník, oponent.
4. Hodnotenie – orientuje sa hlavne na detské hodnotenie priebehu celého projektu, prezentáciu jej výsledkov, hodnotenie práce zo strany učiteľa

Na realizáciu cieľov vyučovania vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť je dôležité klásť dôraz na **praktické aktivity – práca s knihou, textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v texte, vyhľadávanie triedenie, využívanie podstatných informácií, samostatné učenie prostredníctvom IKT).

Z **aktivizujúcich metód** je vhodná

- **diskusia** (vzájomná výmena názorov, argumentovanie,
- **inscenačná metóda** (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie),

- **didaktické hry**
- **kooperatívne vyučovanie** - forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania:

- metódy opakovania a precvičovania - ústne, písomne, opakovanie s využitím učebnice, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje **vyučovacia hodina** základného, fixačného, motivačného, expozičného, aplikačného alebo diagnostického typu. Exkurziu volí učiteľ na základe dostupnosti, podmienok školy alebo možností regiónu.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 2 Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť možno využiť *motivačné metódy*, ako je *motivačné rozprávanie* (približovanie obsahu učenia), *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou umeleckého diela).

Expozičné metódy je potrebné využívať pri vytváraní nových poznatkov a zručností. Odporúča sa *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva), *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov), *pozorovanie* (cielené systematické vnímanie objektov a procesov), *manipulácia s predmetmi* (práca so symbolom, didaktická hra).

Významné miesto majú *problémové metódy*, ku ktorým patrí *heuristická metóda* (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a projektová metóda (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu).

Pre realizáciu cieľov sú dôležité *aktivizujúce metódy*, z nich je vhodná *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), *filozofická diskusia* je efektívnym prostriedkom, ako vytvárať rovnováhu medzi vyučovaním zameraným na prežívanie a vyučovaním zameraným na rozumové zdôvodňovanie viery, *situačná metóda* (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov), *inscenačná metóda* (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie), *didaktické hry* (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), *kooperatívne vyučovanie* (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny), *dramatizácia* (plánovaný dramatizovaný prednes hry, príbehu a pod.) *simulácia* (simulovanie, napodobňovanie životných situácií, aktivity, ktoré vyžadujú interakciu medzi skupinou žiakov a jednotlivcami), *kompozícia* (vypracovanie osnovy referátu, písomné rozvíjanie témy, príbehu a pod.), "A propos": konverzácia alebo iná spoločensky orientovaná interakcia, podľa rozprávania učiteľa, žiakov, návštevníka o najdôležitejších a najaktuálnejších témach zo života. Typické autentické rozhovory.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napr. metódy opakovania a precvičovania, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím hry AZ kvíz, domáce úlohy).

Domáce úlohy (transfer) sa netýkajú písomného vypracovávania, ale konkrétnych jednoduchých cvičení či predsavzatí orientovaných na požadované správanie. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

Hlavnou úlohou na hodinách náboženskej výchovy je naučiť žiakov orientovať sa v Biblii a pracovať s biblickou mapou. Počas hodín budú využívané všetky metódy a formy práce, ktoré vzbudia záujem žiakov o predmet (práca s textom, situačná hra, dramatizácia textu), práca s internetom, premietanie filmov a samostatná, tvorivá práca žiakov.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 2 Vzdelávacia oblasť: Matematika a práca s informáciami

Vo vyučovacom procese vo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami je nutné na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť využiť predovšetkým **motivačné metódy**, ako je motivačné rozprávanie (citové približovanie obsahu učenia) motivačný rozhovor, motivačný problém (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), motivačná demonštrácia. Pri vytváraní nových poznatkov a zručností je potrebné využívať **expozičné metódy**, predovšetkým

- rozprávanie,
- vysvetľovanie,
- rozhovor,
- beseda.

Významné miesto majú **problémové úlohy**, ku ktorým patrí **heuristická metóda** (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a **projektová metóda** (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma).

Projektové vyučovanie je efektívny spôsob výučby, pri ktorom môžeme využívať niektoré progresívne didaktické metódy ako je problémové vyučovanie, kooperatívne vyučovanie, diskusia. Samotná realizácia projektovej formy vyučovania na hodinách nie je pevne stanovená a preto ani neobmedzuje učiteľa v jeho tvorivosti a spôsoboch realizácie vyučovacej hodiny. Zdrojom nadobúdania a rozvíjania vedomostí žiakov pri projektovej metóde vyučovania je riešenie projektov a praktických pracovných úloh.

Projekt má 4 základné kroky:

1. Zámer – samotný podnet a spracovanie
2. Plánovanie – vytýčenie základných tém a okruhov, určenie činností, rozdelenie úloh skupinám, alebo jednotlivcom, časový plán
3. Uskutočnenie – vlastné riešenie projektovej úlohy, návrh alternatív, výber najvhodnejšej alternatívy. Ide o samostatnú tvorivú činnosť žiakov, učiteľ vystupuje len ako pomocník, oponent.
4. Hodnotenie – orientuje sa hlavne na detské hodnotenie priebehu celého projektu, prezentáciu jej výsledkov, hodnotenie práce zo strany učiteľa

Na realizáciu cieľov vyučovania vo vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami je dôležité klásť dôraz na **praktické aktivity – práca s knihou, textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v texte, vyhľadávanie triedenie, využívanie podstatných informácií, samostatné učenie prostredníctvom IKT).

Z **aktivizujúcich metód** je vhodná

- **diskusia** (vzájomná výmena názorov, argumentovanie,
- **inscenačná metóda** (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie),

- **didaktické hry**
- **kooperatívne vyučovanie** - forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania:

- metódy opakovania a precvičovania - ústne, písomne, opakovanie s využitím učebnice, domáce úlohy

Z organizačných foriem sa uplatňuje **vyučovacia hodina** základného, fixačného, motivačného, expozičného, aplikačného alebo diagnostického typu.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 2 Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra

Formy a metódy vyučovania

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem budeme prihliadať na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód bude závisieť od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálno –technického vybavenia školy.

Na vzbudenie záujmu žiakov budeme využívať:

- *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva)
- *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie)
- *beseda* (riešenie aktuálnych otázok celým kolektívom)
- *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov, modelov, prírodnín)
- *pozorovanie* (cielené systematické vnímanie objektov a procesov)
- *manipulácia s predmetmi* (praktické činnosti, experimentovanie, pokusy, didaktická hra)
- *inštruktáž* (vizuálne a auditívne podnety k praktickej činnosti, vedenie žiakov k chápaniu slovného a písomného návodu)

3. *problémové metódy*

- *heuristická* (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení)
- *projektová metóda*, riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu)
- Pri realizácii cieľov budú dôležité aj **praktické aktivity** (samostatná činnosť na základe inštruktáže) – pozorovanie dostupných prírodných procesov na podporu chápania vzájomných vzťahov a ich významu.
- Zvýšený dôraz budeme klásť **na prácu s knihou a textom** (čítanie s porozumením, spracovanie textových informácií, učenie sa z textu, orientácia v štruktúre textu, vyhľadávanie, triedenie, využívanie podstatných informácií), **samostatné učenie prostredníctvom IKT a experimentovanie** (samostatné hľadanie, skúšanie, objavovanie).

4. *aktivizujúce metódy*

- *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodnení za účelom riešenia daného problému)
- *situačná metóda* (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov)
- *inscenačná metóda* (sociálne učenie v modelovej prevádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie)
- *didaktické hry* (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti)
- *kooperatívne vyučovanie* (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny)

5. *fixačné metódy*

- *metódy opakovania a precvičovania* (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy)

Z **organizačných foriem** budeme uplatňovať **vyučovaciu hodinu** (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu).

Terénne pozorovania, praktické aktivity a exkurziu zapracujú vyučujúci jednotlivých predmetov do plánu výletov a exkurzií, pričom budú dbať na dodržiavanie zásad bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 2 Vzdelávacia oblasť: Zdravie a pohyb

Pri vyučovaní telesnej výchovy by sa mali využívať nasledovné metódy, ktoré zefektívnia vyučovanie telesnej výchovy:

- **motivačné metódy:** motivačný rozhovor, motivačný výklad, motivačné rozprávanie, besedy, motivačné demonštrácie
- **expozičné metódy:** výklad, vysvetľovanie, opis, demonštrácia, metóda ukážky, metóda
- pozorovania, napodobňovania, metóda hry, metódy s heuristickou funkciou, samostatná práca žiakov
- **fixačné metódy:** napodobňovanie, opakovanie, metódy pasívneho pohybu a pohybového kontrastu, tiež herné a súťaživé metódy
- **diagnostické metódy:** metódy pozorovania, metódy rozhovoru a jednotlivé formy práce:
- telovýchovné chvíľky počas vyučovacích hodín, keď učiteľ pozoruje u žiakov únavu resp. nekoncentrovanosť
- cvičenia v prírode

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Človek a svet práce

V tomto predmete volíme také metódy a formy práce, aby sme deťom ponechali dostatok priestoru na hravosť, nápaditosť a podnietili v nich zvedavosť. V predmete sa budú využívať metódy samostatnej aj skupinovej práce. V organizovaní vyučovacieho procesu navrhujeme viac využívať tímovú prácu pred frontálnou prácou žiakov. Práve tímová práca sa využíva pri riešení rôznych technických problémov v bežnom živote. Žiaci sa majú naučiť vzájomne komunikovať v tíme, plánovať, organizovať a deliť prácu, vedieť uplatniť svoj názor pri riešení technického problému, učiť sa od ostatných a niesť zodpovednosť za prácu celého tímu.

Vo vyučovacom procese budeme využívať:

- metódy na rozvoj tvorivosti,
- manipulačné metódy ako didaktická montáž a demontáž (stavebnice, konštrukcie), manipulácia s predmetmi,
- hra ako metóda,
- problémové metódy,
- heuristické metódy,
- rôzne tvorivé činnosti,
- projektová metóda.

Využívať budeme monologické(rozprávanie, opis, vysvetľovanie) aj dialogické metódy (rozhovor, beseda). Z organizačných foriem využijeme vyučovaciu hodinu ale aj vychádzku, ktorá žiakom umožňuje bezprostredné pozorovanie a poznávanie a prispieva k vytváraniu správnych predstáv a vedomostí. Na hodinách v značnej miere využijeme IKT, rozprávanie, vysvetľovanie, práca s textom a rozhovor, predvádzanie a pozorovanie, experimentovanie, diskusné metódy, heuristické metódy, didaktické hry o individuálne, skupinové, hromadné vyučovanie

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Zdravie a pohyb

Organizačné formy

V primárnej edukácii je úlohou školy zabezpečiť komplexný pohybový režim žiakov danej školy. Pre splnenie všetkých cieľov telesnej výchovy je potrebné realizovať tieto organizačné formy:

- ranné cvičenia (denne na začiatku 1. vyučovacej hodiny),
- telovýchovné chvíľky počas vyučovacích hodín (denne niekoľkokrát na všetkých predmetoch, keď učiteľ pozoruje u žiakov únavu resp. nekoncentrovanosť),
- rekreačné využívanie prestávok (denne predovšetkým cez veľkú prestávku využívať možnosti školského dvora, telocviční, voľných priestorov ap.). V prípade nepriaznivého počasia (nedá sa ísť von, v triedach a na chodbách je vydýchaný vzduch) zabezpečiť potrebu okysličovania organizmu 2 – 3 minútovými aktivujúcimi cvičeniami na začiatku vyučovacích hodín,
- vyučovacia hodina telesnej výchovy (hlavná organizačná forma),
- vyučovacia hodina integrovanej telesnej výchovy (so spoluúčasťou žiakov zdravých a zdravotne oslabených v tom istom rozsahu ako riadna telesná výchova),
- pohybové aktivity v školskom klube (ako dôležitá súčasť popoludňajšie činnosti),
- záujmové krúžky na škole s pohybovým zameraním (výberová forma aktivít),
- školské športové súťaže – pravidelné i jednorazové, kurz základného plávania,
- škola v prírode (v rôznom ročnom období s aktívnym využitím sezónnych športových aktivít v prírode),
- cvičenia v prírode (2 x ročne v rozsahu po 4 hodiny v každom ročníku).

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Metódy a formy, ktoré vedú k dosiahnutiu cieľa, ktorým je spisovné ovládanie reči v ústnom i písomnom prejave sú rôzne. Ide najmä o to, aby boli čo najúčinnnejšie a najefektívnejšie pre daný druh učiva, s ohľadom na toho ktorého žiaka.

Tvorivosť je ten prvok, ktorý sa uplatňuje nielen v didaktike predmetu, ale rovnako u žiaka ako i učiteľa. Výsledkom tvorivej spolupráce učiteľ – žiak je správne používanie jazyka a jeho uplatňovanie v praktickom živote aj v písomnom prejave. Tento proces by sa mal diať automaticky bez toho, aby si žiak uvedomoval zákonitosti stavby jazyka a jeho usporiadania.

Systematická spolupráca pôsobiaca v interakcii učiteľ – žiak bude smerovať k hlbšiemu poznaniu materinského jazyka, k väčšej hrdosti a úcte k jazyku, čo v praxi znamená, že žiaci budú svoj jazyk poznať, budú ho vedieť používať, budú ním tvorivo myslieť a bez ťažkosti sa budú ním aj písomne vyjadrovať.

Prostredníctvom moderných vyučovacích prostriedkov maximálne aktivizujeme žiakov na vyučovacích hodinách, efektívne využívame ich doterajšiu slovnú zásobu a vedieme ich k lepším výkonom. Je potrebné zamerať sa na progresívne interaktívne postupy učenia tak, aby každá vyučovacia hodina bola ozajstným zážitkom, inšpiráciou na riešenie reálnych komunikačných situácií, aby si dieťa osvojovalo poznatky ľahko a prirodzene v činnostiach primeraných jeho veku.

Pri vytváraní modelových situácií je vhodné okrem racionálnych postupov používať aj rôzne **imaginárne a emotívne pôsobenie na žiaka**, ktoré sa nachádza v ríši rozprávok, hier, dramatického alebo výtvarného prejavu (tzv. zážitkové učenie). Učiteľ na hodinách slovenského jazyka v rámci komunikácie môže využívať poznatky napr. „tvorivého písania“, neverbálnu komunikáciu. Ide o to, aby vedomosti, ktoré žiak nadobúda v jazykovom vyučovaní vedel konkrétne a prakticky využiť v ďalších predmetoch (medzipredmetové vzťahy).

Pozitíva zážitkového učenia sa prejavujú nasledovne:

- žiak naučené poznatky dokáže intenzívne precítiť a prežívať
- uspokojujú a aktivizujú sa prirodzené potreby žiakov
- realizujú sa medzizložkové a medzipredmetové vzťahy
- žiak chápe potrebu učiť sa nie pre známky, ale pre život
- vzťahy u žiakov sa vytvárajú na základe vzájomného dialógu a tímovej práce

Pri výučbe čítania a písania využívame najmä:

- motivačné rozprávanie a motivačný rozhovor (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov)
- didaktické hry (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov a spontánnosti)
- problémová metóda (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému)
- rozprávanie (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie)
- demonštračná metóda (demonštrácia predmetov, javov a činností)
- kooperatívne vyučovanie (forma skupinového vyučovania)
- heuristická metóda (učenie sa riešením problémov)
- dramatizácia (rozvoj vnímania, predstavivosti, pevnej vôle a prežívania)

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Príroda a spoločnosť

Základným kľúčom na formulovanie výchovno-vzdelávacích stratégií sú kľúčové kompetencie ako **spoločný postup**, prostredníctvom ktorého majú učitelia doviesť žiakov k uplatňovaniu určitých zásad a pravidiel a rozvíjať aktivitu, tvorivosť, zručnosť a učenie žiakov.

Všeobecné vzdelávanie rozvíja výchovné a vzdelávacie stratégie(ďalej len VVS) hlavne v oblasti kľúčových kompetencií:

- Komunikatívnych a sociálno-interakčných
- IKT
- Kritického myslenia a schopnosti riešiť problémy
- Funkčnej gramotnosti (schopnosť používať texty a rozvíjať potenciál osobnosti)
- Rozvoja osobnosti

„Schopnosť tvorivo riešiť problém“ je VVS, ktorá je spoločná pre väčšinu predmetov a tak je vhodná i pre prírodovedu. Taktiež rozvoj „Komunikatívnych a sociálno-interakčných spôsobilostí“ sa vo výučbe môže vhodne realizovať, pretože prírodoveda je zameraná najmä na aktívnu manipuláciu a materiálmi, s ktorými sa deti bežne stretávajú. Deti musia byť vo vyučovaní usmerňované k skúmaniu čiastkových aspektov bežných situácií tak, aby:

- sa rozvíjala ich schopnosť pozorovať detaily vzhľadom na celok (s čím neskôr súvisí schopnosť syntézy)
- sa naučili porovnávať (s čím neskôr súvisí schopnosť dedukcie)
- sa naučili identifikovať skúmané situácie(s čím neskôr súvisí schopnosť tvorby hypotéz a predpokladov)
- vedeli identifikovať podstatné znaky objektov a ich premenlivé znaky
- sa učili zovšeobecňovať vyslovovaním záveru z niekoľkonásobných pozorovaní
- sa naučili vyjadrovať svoje predstavy o javoch slovom a obrazom (využitie reči ako prostriedku myslenia)
- si rozvíjali schopnosť argumentácie (s čím neskôr súvisí schopnosť tvoriť hypotézy opodstatnené vlastnou teóriou),
- dokázali zdieľať svoje predstavy s vrstovníkmi v pracovnej skupine.

Stratégia vyučovania

Stratégia vyučovania určuje metódy a formy práce, ktorých premyslený výber, logické usporiadanie a kombinovanie je prostriedkom motivácie a usmernenia žiakov na vyučovaní a učení. Ide o výber vyučovacích metód, podmienenosť výberu metód vyučovania, možnosti triedenia vyučovacích metód podľa cieľov, učiva, rôznych ciest a spôsobov, ako dosiahnuť cieľ vyučovacieho predmetu prírodoveda, vyučovacích zásad, foriem práce učiteľa a žiaka a pod.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť možno využiť *motivačné metódy*, ako je *motivačné rozprávanie* (približovanie obsahu učenia), *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou umeleckého diela).

Expozičné metódy je potrebné využívať pri vytváraní nových poznatkov a zručností. Odporúča sa *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva), *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov), *pozorovanie* (cielené systematické vnímanie objektov a procesov), *manipulácia s predmetmi* (práca so symbolom, didaktická hra).

Významné miesto majú *problémové metódy*, ku ktorým patrí *heuristická metóda* (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a projektová metóda (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu).

Pre realizáciu cieľov sú dôležité *aktivizujúce metódy*, z nich je vhodná *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), *filozofická diskusia* je efektívnym prostriedkom, ako vytvárať rovnováhu medzi vyučovaním zameraným na prežívanie a vyučovaním zameraným na rozumové zdôvodňovanie viery, *situčná metóda* (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov), *inscenačná metóda* (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie), *didaktické hry* (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), *kooperatívne vyučovanie* (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny), *dramatizácia* (plánovaný dramatizovaný prednes hry, príbehu a pod.) *simulácia* (simulovanie, napodobňovanie životných situácií, aktivity, ktoré vyžadujú interakciu medzi skupinou žiakov a jednotlivcami), *kompozícia* (vypracovanie osnovy referátu, písomné rozvíjanie témy, príbehu a pod.), "A propos": konverzácia alebo iná spoločensky orientovaná interakcia, podľa rozprávania učiteľa, žiakov, návštevníka o najdôležitejších a najaktuálnejších témach zo života. Typické autentické rozhovory.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napr. metódy opakovania a precvičovania, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím hry AZ kvíz, domáce úlohy).

Domáce úlohy (transfer) sa netýkajú písomného vypracovávania, ale konkrétnych jednoduchých cvičení či predsavzatí orientovaných na požadované správanie. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

Hlavnou úlohou na hodinách náboženskej výchovy je naučiť žiakov orientovať sa v Biblii a pracovať s biblickou mapou. Počas hodín budú využívané všetky metódy a formy práce, ktoré vzbudia záujem žiakov o predmet (práca s textom, situačná hra, dramatizácia textu), práca s internetom, premietanie filmov a samostatná, tvorivá práca žiakov.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Matematika a práca s informáciami

Základnou formou vyučovania matematiky je vyučovací hodina. Žiaci na vyučovacích hodinách matematiky pracujú v triede, vyučovací hodina môže prebehnúť aj v špeciálnej učebni s využitím interaktívnej tabule. Prostriedkom práce na vyučovacích hodinách, pri riešení domácich úloh a na príprave na vyučovanie sú pracovné zošity spolu s bežnými školskými zošitmi. Pri skúšaní a hodnotení žiackych učebných výkonov učiteľ sa má riadiť zásadou, že zisťovať a hodnotiť treba to, čo žiak vie / motivácia k napredovaniu/, a nesnažiť sa v prvom rade odhaľovať jeho nedostatky, aj keď bez ich poznania nemožno pristúpiť k ich odstráneniu.

Podmienkou úspešného učenia sa žiakov je získavanie žiakov pre učebnú činnosť prirodzenou motiváciou /hlavným motívom učenia je radosť z osvojených poznatkov, z vyriešeného problému, z objaveného postupu riešenia/, premysleným výberom a logicky usporiadaním metód práce.

Hlavným a najdôležitejším činiteľom na dosiahnutie učebných cieľov vyučovania matematiky je učiteľ, ktorý:

- aktivizuje žiakov vo všetkých fázach vyučovania, a to vyučovacími metódami ako samostatná práca žiakov, práca vo dvojiciach a skupinová práca,
- dbá o to, aby žiaci porozumeli učivu, využíva časté kladenie otázok, pričom žiada od žiakov aj zdôvodnenie svojich odpovedí, zabezpečuje každodennú spätnú väzbu učiteľ - žiak - metóda besedy /diskusie/ ide o kombinovanie metódy besedy a samostatnej práce,
- využíva hrové aktivity, ktoré patria k efektívnej metóde vyučovania matematiky mladších žiakov /didaktické hry, tvorivé hry/
- vedie žiakov k samostatnosti a tvorivosti pri získavaní nových vedomostí, podporuje experimentovanie a vlastnú činnosť,
- podnecuje žiakov, aby získané vedomosti dokázali vhodne prezentovať, aby vedeli svoje tvrdenie z oblasti matematiky, ale aj z bežného života, zdôvodniť a obhájiť - brainstorming /diskusia k riešeniu problému, vytváranie návrhov riešenia, výber a použitie riešení/ ,
- k žiakom so záujmom o matematiku a k talentovaným pristupuje diferencovane individuálnou prácou /rozširujúce úlohy, dobrovoľné domáce cvičenia s problémovým charakterom/, alebo i u žiakov s poruchami učenia a integrovanými volí individuálny prístup,
- pri práci okrem už spomenutých metód práce využíva časté striedanie činností /pre udržanie záujmu a aktivity/, problémové vyučovanie, kde žiaci vlastnou aktivitou riešia problémové situácie/ napr. vo forme jednoduchej otázky: Ako môžeš vysvetliť relačný znak viac?, zadaním príkladov: Riešte rovnicu./,
- využíva vhodné a dostupné učebné pomôcky, či pri vytváraní pojmov, ako i pri upevňovaní učiva,
- využíva tradičné metódy /ústne skúšanie, zhrňujúca strana v PZ didaktické testy/ na hodnotenie výsledkov vyučovania matematiky,
- domáce cvičenia zadáva neformálne a ukladá len také úlohy, o ktorých vie, že ich žiaci v určitom čase dokážu samostatne vypracovať,
- dbá na to, aby správne používal zásadu názornosti v závislosti od intelektovej úrovne triedy, aby nebrzdil ich abstraktné myslenie, čo je jedným z dôležitých konečných cieľov vyučovania matematiky.

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Človek a svet práce

Metódy a formy práce vo vyučovacom procese

ISCED 1 Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť možno využiť *motivačné metódy*, ako je *motivačné rozprávanie* (približovanie obsahu učenia), *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou umeleckého diela).

Expozičné metódy je potrebné využívať pri vytváraní nových poznatkov a zručností. Odporúča sa *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva), *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov), *pozorovanie* (cielené systematické vnímanie objektov a procesov), *manipulácia s predmetmi* (práca so symbolom, didaktická hra).

Významné miesto majú *problémové metódy*, ku ktorým patrí *heuristická metóda* (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozbere problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a projektová metóda (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu).

Pre realizáciu cieľov sú dôležité *aktivizujúce metódy*, z nich je vhodná *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), *filozofická diskusia* je efektívnym prostriedkom, ako vytvárať rovnováhu medzi vyučovaním zameraným na prežívanie a vyučovaním zameraným na rozumové zdôvodňovanie viery, *situačná metóda* (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov), *inscenačná metóda* (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie), *didaktické hry* (sebarealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), *kooperatívne vyučovanie* (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny), *dramatizácia* (plánovaný dramatizovaný prednes hry, príbehu a pod.) *simulácia* (simulovanie, napodobňovanie životných situácií, aktivity, ktoré vyžadujú interakciu medzi skupinou žiakov a jednotlivcami), *kompozícia* (vypracovanie osnovy referátu, písomné rozvíjanie témy, príbehu a pod.), "A propos": konverzácia alebo iná spoločensky orientovaná interakcia, podľa rozprávania učiteľa, žiakov, návštevníka o najdôležitejších a najaktuálnejších témach zo života. Typické autentické rozhovory.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napr. metódy opakovania a precvičovania, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím hry AZ kvíz, domáce úlohy).

Domáce úlohy (transfer) sa netýkajú písomného vypracovávania, ale konkrétnych jednoduchých cvičení či predsavzatí orientovaných na požadované správanie. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

5. fixačné metódy

- *metódy opakovania a precvičovania* (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím učebnice a inej literatúry, domáce úlohy)

Z **organizačných foriem** budeme uplatňovať **vyučovaciu hodinu** (základného, motivačného, expozičného, fixačného, aplikačného, diagnostického typu).

Terénne pozorovania, praktické aktivity a exkurzie zapracujú vyučujúci jednotlivých predmetov do plánu výletov a exkurzií, pričom budú dbať na dodržiavanie zásad bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov.